

HRVATSKO KEMIJSKO DRUŠTVO

ZAPISNIK

izvanredne Skupštine Hrvatskoga kemijskog društva, održane 18.12.1985. u predavaonici Zavoda za organsku kemiju, Strossmayerov trg 14.

Zapisničari: Z. Bačić i Lj. Maksimović

Ovjerovitelji: Z. Meić i D. Ražem.

Skupština je sazvana za 19 sati, a započela je radom u 19.30 sati.

Predsjednik S. Borčić otvorio je izvanrednu Skupštinu, pozdravio prisutne i najavio slijedeći dnevni red:

1. Prihvatanje izmjena i dopuna Statuta HKD, povodom registracije Društva kao društvene organizacije,

i predao riječ tajniku B. Ruščiću.

B. Ruščić

Vjerujem da ste svi imali priliku vidjeti predloženi tekst. On djeluje, na prvi pogled bitno različito od starog Statuta stoga što je razgraničenje i redosljed većine članova promijenjen. Time je omogućeno njihovo povezivanje u logičniju i pregledniju cjelinu. Ta izmjena iako dosta korjenita, sama po sebi ne mijenja duh i smisao Statuta. Štoviše, u većini slučajeva cijeli su nizovi rečenica jednostavno preuzeti iz staroga Statuta.

Na poticaj Koordinacionog odbora za djelatnost društvenih organizacija i udruženja građana Republičke konferencije SSRN SRH, čija privola nam je potrebna za registraciju, učinjene su slijedeće bitne izmjene:

- svi članovi Društva imaju jednaka prava,
- Skupština donosi odluke većinom nazočnih članova,
- predsjednik se bira za razdoblje od godine dana, s pravom reizbora na još jednu godinu,
- uređuje se način i postupak provedbe ONO i DSZ,
- uređuje se način i postupak suradnje s inozemstvom,
- pri izboru članova organa Društva osigurava se primjena odredbi Društvenog dogovora o provedbi kadrovske politike u SRH,
- u nadležnosti Odbora samoupravne kontrole nalazi se i kontrola zakonitosti rada Društva.

Skupština utvrđuje zaključni blagajnički račun i donosi plan rada.

Dvije posljednje izmjene nemaju osobito veliku težinu, jer da su ta pitanja bila uređena i u prethodnom Statutu, iako možda ne u najprepoznatljivijem obliku.

Na poticaj iz SIZ-a, te u skladu sa načelnim smjernicama s prošle redovite Skupštine podrobnije je određen i uređen rad stručnih i teritorijalnih sekcija. Ta su se pitanja dosad obrađivala u jednom jedinom, vrlo šturom, članu Statuta. Novost je obavezno donošenje plana i programa rada za sve sekcije, koji je nuždan radi donošenja plana i programa rada Društva kao cjeline. Ustrojstvo postupka osnivanja i prestanka rada sekcija djelomice slijedi logiku ugrađenu u postupak učlanjivanja i prekid članstva za fizičke osobe.

Osim navedenih krupnijih izmjena, pri pisanju predloženog teksta ispravljena su neka protuslovlja uočena u starom Statutu, a učinjene su i manje prepravke tamo gdje su Statut i višegodišnja praksa bili u raskoraku.

Nakon izlaganja tajnika Ruščića, javio se za riječ V. Pravdić.

V. Pravdić

Prvo postavljam pitanje, koliko vas je, od ovdje prisutnih oko 35 članova, pročitao novi Statut? Vidim da su dignute 4 ruke! To znači da nitko osim predsjedništva nije imao prilike pročitati prijedlog. Nije mi jasno kako ćemo sada glasati. (Upadica M. Kaiser: »Ja sam htjela pogledati Statut neposredno prije dolaska na Skupštinu ali su mi rekli da ste ga Vi ponijeli ovamo!). Obzirom da Predsjedništvo nije razaslalo novi Statut članstvu pročitat ću Vam sada tekst primjedbi na koje Vam želim skrenuti pažnju.

Moja prva primjedba sastoji se u tome, da je HKD noveliralo svoj statut 1981. godine, i to nakon dugih diskusija s društveno-političkim tijelima. To je bilo razdoblje, kada sam ja bio predsjednik, a čitavu djelatnost vodio je kolega tajnik Milan Pušelj. Želim samo da vam pročitam odgovarajući dio iz Zapisnika Skupštine društva od 05.05.1981. godine na kojoj je prihvaćena ta novelacija.

Koordinacijski odbor za djelatnost društvenih organizacija i udruženja građana SSRNH, koji daje meritorno mišljenje o postojanju društvenog interesa o osnivanju društvenih organizacija, očekuje da inicijativa za osnivanje društvenih organizacija (a to je što se očekuje sada od nas, prim. V. P.) krene iz općina, i da se republička društva konstituiraju na kraju kao savez općinskih društva. Iako taj model maksimalno vodi računa o demokratskom procesu, kada su u pitanju masovne organizacije, neprikladan je za organizacije, kao što je naše društvo i druga specijalizirana društva. Vjerojatno će se naći način da se provede registracija specijaliziranih društava, kada navedeni Odbor postane u dovoljnoj mjeri svjestan svih poteškoća. Da vam ne čitam stvari nekoliko puta, tvrdim da politički sistem nije htio naći mjesta za znanstvena društva. Prva moja zamjerka jest da pristajemo na ono što ja nazivam direktnim političkim pritiskom. Drugim riječima, trpamo se u društvene organizacije, a mi društvena organizacija nismo. Društvena organizacija na području kemije i kemijske tehnologije je Savez društava kemičara i tehnologa Hrvatske. On se razvio iz sindikalnih organizacija, a ima karakter staleškog društva. Mi smo zadržali svoju slobodu znanstvenog djelovanja time što smo rekli: Svaki od nas može djelovati politički i djeluje politički u Socijalističkom savezu, ali kad se sastanemo ovdje, da budemo znanstveno društvo, onda ljubomorno čuvamo neodvisnost znanstvenog društva. Primjer: Kada 1981. godine nisu uplaćene pretplate časopisa Hrvatsko kemijsko društvo bilo je jedino društvo na teritoriju SRH koje je održalo protestnu Skupštinu društva, da kaže posljedice tog akta. Kada sam kao predsjednik sazivao tu Skupštinu obilazio sam naokolo. Rekli su mi da to nije politički oportuno. Ja sam odgovorio, da me se ne tiče oportunizam, već da mi kao Društvo želimo kazati što to znači dobivaju li se znanstveni časopisi ili ne. Što smo postigli ne znam, ali smo digli svoj glas. U tom smislu smatram, da još jedno kemijsko društvo istog tipa, tj. kao društvena organizacija, ne treba. Isto tako smatram, da je proglašavanje našeg znanstvenog HKD društvenom organizacijom, nepotreban gest i prvi korak prema gubitku onog načina djelovanja, koje je HKD karakteriziralo tokom cijelog njegovog postojanja. Moj prigovor je i u tome, da udruženje građana može osnovati prema čl. 23 Zakona o društvenim organizacijama i udruženjima građana (Narodne novine br. 7, godište 38 od 16. veljače 1982) deset punoljetnih građana. Toliko nas ima. Član 26 istog zakona kaže: Udruženja građana ostvaruju sredstva od članarine, od priloga i poklona, a mogu ostvarivati sredstva i iz drugih izvora u skladu sa zakonom. Prema tome, mi možemo ostvarivati sredstva iz SIZ-ovskih izvora, i to naročito za izdavanje CCA, što predstavlja oko 95% naših potreba. Ja bih zaista htio vidjeti nekog, tko bi mogao uskratiti sredstva časopisu, koji je danas jedan od tri ili četiri jugoslavenska časopisa na spisku SCI.

Moja druga primjedba je u tome da je u članu 28 izostavljena važna ograda. Stari član 36 je glasio: »Za mijenjanje Statuta društva potrebna je dvotrećinska većina glasova redovitih članova Skupštine, uz uvjet da je na Skupštini nazočno najmanje pedeset redovitih članova«. Ovdje nas sada nema toliko (već samo 35) te ne možemo donositi pravovaljani Statut ni vršiti promjene. U novom statutu, kako je sročena novi član 28, on glasi: »Za mijenjanje Statuta Društva potrebna je dvotrećinska većina glasova nazočnih članova Skupštine. U ovaj se broj uključuju i unaprijed pismeno dostavljeni glasovi spriječenih ili odsutnih članova«. Točka. Izostavili ste namjerno najmanji broj potrebnih nazočnih članova! Prema onome

kako ste Vi to sročili promjenu statuta mogu postići čak samo tri čovjeka. Primjer: Ako Predsjedništvo sazove Skupštinu Društva, recimo u 12 h u podne na 5. kolovoza kod temperature od 40° u hladu, i ako se odazovu samo 3 člana Predsjedništva, oni dvotrećinskom većinom mogu pretvoriti društvo u što god žele, npr. u prevozničku organizaciju ili učiniti bilo kakav politički ustupak.

Moja treća primjedba odnosi se na član 30. Nije rečeno zašto ponovno biramo predstavnika u Uniji kemijskih društava. Praksa je već šestu godinu, a to je dogovoreno u Uniji, da je predsjednik Društva delegat u predsjedništvu Unije, a predsjednik i podpredsjednik su članovi Skupštine Unije. Takva je praksa usvojena, i trebalo ju je staviti u Statut. To je učinjeno stoga da se Društva čvrsto vežu u Uniju, a ne da predsjednik Unije bude netko tko je naprosto izabran ili uguran silom na tu funkciju. Tko želi biti predsjednik Unije, neka prvo bude izabran za predsjednika našeg ili bilo kojeg društva članica Unije po redovnom postupku izbora glasovima članova. Tražim da se taj član uskladi s tekućom praksom i principima Unije.

Moja daljnja primjedba odnosi se na trajanje mandata predsjednika predsjedništva. Na osnovi čl. 34 stava 2, Vašeg prijedloga, mandat predsjednika traje godinu dana, s pravom reizbora, a mandat svih drugih članova direktno dvije godine bez prava reizbora. To je kompletna nelogičnost i nepotrebna je. Za godinu dana vrlo je teško nešto učiniti. Mandat od dvije godine nije u skladu s općim društvenim kretanjima. Predviđa se da će i u partijskim statutima biti uvedeni dulji mandati, jer su se jednogodišnji pokazali nepraktičnima. Druge Republike to su već načinile. Još da vas podsjetim. Na Skupštini HKD 1981. godine, kojoj sam predsjedavao, i na kojoj je na osnovi ovjerovljenog Zapisnika, tiskanog u CCA str. A26 Vol. 54, br. 2, vidljivo da se kaže: »U raspravi o prijedlogu Upravnog odbora u vezi s noveliranjem Statuta HKD (tako smo predložili dvije godine bez prava neposrednog reizbora, op. V. P.). R. Despotović predlaže da mandat predsjednika, odnosno predsjedavajućeg traje godinu dana, što Skupština nije prihvatila. Skupština je to glasanjem odbila s 55 : 1 glasom!

Nakon ovih primjedbi, predsjednik je pozvao tajnika da u ime Predsjedništva dade komentar.

R u š č i ć :

Primjedbe kolege Pravdića poduprte su prilično dugačkim obrazloženjima. Odgovore bih ograničio samo na ona pitanja koja se izravno tiču ove Skupštine. Treba uočiti da smo dio ovih izmjena dužni učiniti bez obzira da li se registriramo kao društvena organizacija ili udruženje građana. Posebno je pitanje zašto se registriramo kao društvena organizacija a ne kao udruženje građana? Ova je dilema bila otvorena već dulje vrijeme, sve dok konačni odgovor na nju nije došao u obliku stava SIZ-a, koji uvjetuje novčanu pomoć Društvu njegovom registracijom kao društvene organizacije. Novčana pomoć Društvu neophodna je za ispunjavanje zadaća navedenih u Statutu. SIZ- stoji na stajalištu da se društvenim sredstvima mogu pripomoći samo društvene organizacije, dok je novčana pomoć udruženjima građana privatna stvar pojedinaca. Možda manje važna, ali ne i zanemariva, jesu i pitanja članstva u Uniji kemijskih društava Jugoslavije (koje je i sama društvena organizacija), te suradnja s inozemstvom (kao primjerice, održavanje i oplemenjivanje fundusa Centralne kemijske biblioteke dobivanjem stranih časopisa u zamjenu za CCA, prisustvovanje stranih znanstvenika i stručnjaka na skupovima koje održava ili organizira Društvo, suradnja s kemijskim društvima izvan Jugoslavije itd.) koja u dosadašnjem obliku postaje vrlo diskutabilna čak ako Društvo i uspije financijski opstati kao udruženje građana. S druge strane, ovo društvo *de facto*, već dugi niz godina posluje kao da je društvena organizacija, iako smo *de iure* udruženje građana. Stoga je i broj izmjena i dopuna koje je potaknuo spomenuti odbor Republičke konferencije SSRN SRH razmjerno malen.

Čini mi se također da pitanje mandata predsjednika u našem slučaju ima samo formalnu narav, jer da je dosadašnjim Statutom ono određeno na dvije godine bez prava neposrednog reizbora. Skupština je mogla i dosada skratiti ovaj dvogodišnji mandat izglasavanjem nepovjerenja predsjedniku ili cijelom Predsjedništvu u bilo kojem trenutku. Što se tiče ravnopravnosti svih članova, ne sjećam se da smo ikad na Skupštini provjeravali da li je netko redoviti ili izvanredni član i onda u skladu sa Statutom određivali opseg njegovih prava.

Izjednačavanje HKD i DKTH samo stoga da bi oba društva imala pravno srodan status nije na mjestu, jer su im svrhe i zadaće, kako ih određuju njihovi Statuti bitno različite.

Ponovno se javlja za riječ nakon tajnika Ruščića Pravdić.

Pravdić:

Htio bih naglasiti, da neke stvari u obrazloženju tajnika naprosto nisu točne. Imam pred sobom potvrđenu i žigom ovjerenu kopiju Statuta Unije. Čl. 1 kaže: »Unija je delegatski koordinacioni i reprezentativni organ republičkih i pokrajinskih hemijskih društava i republičkih i pokrajinskih saveza hemičara i tehnologa«. Čl. 2: »Unija ima svojstvo pravne osobe itd.«. Nema ni riječi o tome da Unija u sebe ne bi mogla uključivati znanstvena društva, koja su udruženja građana!

Dalje. Na mnogo mjesta sam rekao da smo se mi, kao predstavnici prirodno-znanstvenih disciplina, dali od određenih tehnokratskih struktura i njihovih ljudi totalno dominirati. Sprega političkog sistema i tehnokratskih struktura otišla je tako daleko, da ona ne želi više imati niti jedno znanstveno društvo, koje govori neovisno o njima o problemima znanosti. Kao primjer vam navodim, da u isto vrijeme kada smo mi imali ovdje Skupštinu (1981) protestirajući protiv gubitka pretplate časopisa, da je iz kruga redakcije »Polimera« izašao napis koji je štampan u novinama, a koji sam ja umnožio i objesio na sve oglasne ploče. U tom se kaže, da otkazivanje pretplate stranih časopisa ima dobru stranu, jer će napraviti mjesto domaćim časopisima u kojem se nauka publicira na našem jeziku. Želite li da se ubuduće takvim genijalnostima poklonimo, jer kao društvena organizacija povlađujemo takvim strukturama?

Te iste strukture iz kojih je to poteklo, sjede tamo gore i određuju pravila igre. Ja bih zaista htio vidjeti nekoga tko bi se usudio u ovoj zemlji, da jednom od rijetkih časopisa koje svijet priznaje, kao što je to CCA, uskrati subvenciju, zato što ovo znanstveno Društvo želi biti udruženje građana, a ne društveno politička organizacija!

M. Sikirica:

»Podržao bih mišljenje kolege Pravdića koji smatra da je nad Društvom učinjena prisila u obliku ucjene da se registrira kao društvena organizacija i dobro je da se taj revolt pismeno konstatira«.

Vl. Simeon:

»Istakao bih da se radi o sufinanciranju od strane SIZ-a, koje je bitno za opstanak Društva. Možda smo se previše lako dali pokolebati i možda smo morali kategoričnije ostati pri stavu da želimo zadržati status udruženja građana. No, čini mi se da nismo u poziciji da vodimo ovakvu bitku«.

B. Ruščić:

»Možemo samo braniti predložene izmjene ponavljanjem već rečenog. Izmjene su odraz napora da se pravno osigura opstanak ovog Društva, jer je rok za registraciju 31. 12. 1985.«

U uvodu je propuštena konstatacija da je ova Skupština punovaljana. Na početku je bilo fizički prisutno barem 39 članova. Dvanaest članova je, znajući da neće moći prisustvovati Skupštini, unaprijed pismeno dostavilo svoje glasove i mi bi to trebali uzeti u obzir. Njihove su izjave ovdje, na uvid svima« (Rasprostire potpisane izjave po stolu).

Nakon diskusije predsjednik S. Borčić stavio je predloženi tekst Statuta na glasanje. Javnim glasanjem 33 člana se izjasnilo za, 2 protiv, a 3 se suzdržalo od glasanja. Nakon glasanja, predsjednik je konstatirao da su predložene izmjene prihvaćene većinom glasova.